

Йе Лан • Джу Лянжъ

СРЕЩИ С КИТАЙСКАТА КУЛТУРА

София, 2017

ПРЕВОДЪТ Е НАПРАВЕН ПО ИЗДАНИЕТО:

INSIGHTS INTO CHINESE CULTURE BY YE LANG, ZHU LIANGZHI

中国文化读本

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

Original Chinese text © Ye Lang, Zhu Liangzhi

Bulgarian translation © Foreign Language Teaching and Research Co., Ltd

The edition is published by arrangement with Foreign Language Teaching and Research Publishing Co., Ltd. This edition is for sale in Bulgaria only and may not be purchased for export therefrom.

All rights reserved. No part of this publication should be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of Foreign Language Teaching and Research Co., Ltd.

© Юлиян Антонов, превод, 2017

© Издателство „Изток-Запад“, 2017

ISBN 978-619-01-0089-8

Йе Лан ◇ Джу Лянджъ

СРЕЩИ С КИТАЙСКАТА КУЛТУРА

Превод от английски
Юлиан Антонов

БЪЛГАРИЯ СРЕЩА КИТАЙ
东西合作 · 连接世界

БЪЛГАРИЯ СРЕЩА КИТАЙ

东西合作 · 连接世界

1. КИТАЙСКО-БЪЛГАРСКИ ДВУПОСОЧЕН РЕЧНИК
汉语小词典
2. СРЕЩИ С КИТАЙСКАТА КУЛТУРА • Йе Лан & Джу Ляндръ
中国文化读本
3. ЧУДНИТЕ ДЕЛА НА СЪДИЯТА БАО, ТОМ II • Ши Юкун
七侠五义 石玉昆著 第二卷

ПРЕДГОВОР

С навлизането в новия ХХI в. световната общност проявява все по-голям интерес към Китай. Хора от цял свят искат да научат повече неща за китайската култура, но и да задълбочат и осмислят своите познания. Една добра възможност за това им предостави Лятната олимпиада в Пекин от 2008 г., най-грандиозната от всички до този момент. В китайската столица щяха да пристигнат наши приятели от всички части на света, за да се докоснат до 5000-годишната култура на нашата страна, но и да видят с очите си какво представлява съвременен Китай.

Тази книга се появи точно в тези обнадеждаващи времена – в навечерието на олимпиадата. Написаха я двама китайски професори, Йе Лан и Джу Лянджъ, за да споделят с читателите своите проникновени наблюдения върху китайската култура.

С Йе Лан се запознах преди няколко години, когато заедно работихме върху една образователна естетическа програма за деца и юноши, чиято цел бе повишаването на общата им квалификация. Проф. Йе е един от най-изтъкнатите философи и изкуствоведи на съвременен Китай. През 2002 и 2003 г. бе едновременно декан на три факултета в Пекинския университет – философският, този за изобразителни изкуства и този за религиозни изследвания.

Другият автор, проф. Джу Лянджъ, от дълги години се занимава с изследвания на китайската философия и изкуства, като фокусът на научната му работа пада върху дзен будизма и класическата живопис и калиграфия, а също и върху традиционната ландшафтна архитектура.

Освен общи познания, тази книга предлага изчерпателно, но и увлекателно въведение в редица уникални особености и блестящи постижения на китайската култура. Авторите са се постарали да покажат нейния дух и основни ценности, особено тези с универсална значимост. С многобройни примери са представени различни аспекти на душевността, светогледа и естетическите търсения на китайския народ. Смятам, че това популярно въведение в проблематиката ще е от полза и за китайските читатели, и за тези в чужбина. Авторите хранят надеждата, че книгата ще им помогне да задълбочат своите познания и да вникнат в истинската същност на китайската култура.

В книгата са разгледани най-различни теми – от чудесата на древния свят като Забранения град, Великата китайска стена, Теракотената армия и традиционните жилища на обикновените хора до най-възхитителните образци на китайската живопис, калиграфия и ландшафтна архитектура. Под перото на авторите тези толкова разнообразни обекти наистина оживяват пред очите ни, за да представят реалния живот и интереси на китайския народ през неговата хилядолетна история. Дори в стратегическата игра го ще открием духа на човечността и добронамереността, изпълващ играчите, които в хода на играта усвояват принципите на сътрудничеството и съвместното съществуване. Този изконен китайски стремеж към мирен и хармоничен живот проличава и в блестящия анализ на „Сцени на речния бряг по време на празника Цинмин“ [на Джан Дзъдуан], както и във вълнуващите описания на стария Пекин и стария Шанхай, на Пекинската опера или порцелана. Вероятно той е и една от главните причини китайската култура да издържи изпитанието на хилядолетията.

Нека отбележим също блестящия и същевременно непринуден език на авторите, както и многобройните добре подбрани илюстрации, с чиято помощ читателите ще си изградят нагледна представа за най-различни аспекти на китайската култура.

ЛИ ЛАНЦИН
Вицепрезидент на Китай
(1993–2003)

СЪДЪРЖАНИЕ

ЧАСТ I. МЪДРОСТ И ВЯРА / 11

1. Конфуций и неговите възгледи за небесното и човешкото 13
2. Лаодзъ и неговата философия на недействието 23
3. Сундзъ и неговото „Изкуство на войната“ –
първоизворът на всички стратегически трактати 31
4. Храмът на Небето: благоговение и признателност 41
5. Екосъзнание в традиционната китайска култура 47

ЧАСТ II. ИЗОБРЕТАТЕЛНОСТ И ОБМЕН / 55

6. Китайските йероглифи като поетични символи 57
7. Пътят на коприната 63
8. Откритостта на великата Тан 73
9. Пътешествията на Джън Хъ в Западните морета 81
10. Великата китайска стена 87
11. Забраненият град: прекрасен и изумяващ 95

ЧАСТ III. ИЗКУСТВО И ЕСТЕТИКА / 101

12. „Музиката управлява страната, подхранва ума“ 103
13. Духовната същност на бронзовите изделия 109
14. Една безмълвна армия 115

15. Вечната усмивка на Буда	121
16. Летящите щрихи на калиграфията.....	129
17. Очарованието на размития туш	135
18. Порцеланът – визитната картичка на китайската култура.....	147
19. Градините на юг от Яндзъ	157
20. Пекинската опера	167
21. Изумителното разнообразие от народни занаяти	179

ЧАСТ IV. НАРОДНИ ОБИЧАИ / 189

22. Градският живот, изобразен в „Сцени на речния бряг по време на празника Цинмин“	191
23. Обичаите и чарът на стария Пекин	199
24. Модерният шик на стария Шанхай	211
25. Китайското облекло – традиции и синтези.....	223
26. Китайската кулинария – свят на изискани лакомства	231
27. Живот с уханието на чай	239
28. Традиционните жилища: семейен дом с двор, закътан на тиха уличка.....	249
29. Бойните изкуства и цудзю	263
30. Го: състезание по съобразителност и находчивост	275

ПРИЛОЖЕНИЕ. ХРОНОЛОГИЧЕСКА ТАБЛИЦА НА ПЕРИОДИТЕ В КИТАЙСКАТА ИСТОРИЯ / 281

ПОКАЗАЛЕЦ / 285

ЧАСТ I

МЪДРОСТ И ВЯРА

Човечеството има само един дом – поднебесната шир. Как да устроим своя живот и как да постигнем хармония помежду си? Отговорите на тези въпроси изразяват и най-същественото в китайската мисъл. В хилядолетната ни традиция човешкият живот се разглежда преди всичко като част от природата, което подсказва, че единственият начин да оцелеем е като заживеем в хармония с околния естествен свят. В това се състои и основоположната функция на цивилизацията – изграждането на един мирен свят, което означава и избягване на конфликтите между Човека и Природата. Вместо да налагат своята воля на Природата, хората трябва да изпитват към нея почит и благодарност. Втората характерна особеност на китайската култура е вниманието, отделяно на хармоничните човешки взаимоотношения. Отделната личност не може да живее без общност и общество. Ето защо китайската култура се стреми към изграждане на един хармоничен свят, основан на дружбата и разбирателството между отделните личности, взаимното подпомагане между семействата и взаимното уважение между нациите. И трето, китайската мисъл винаги е изтъквала значението на самопознанието. Трябва да разбираме не само външния, но и своя вътрешен свят и което е по-важното, да подобряваме състоянието

на съзнанието си, т.е. да се самоусъвършенстваме. Едва когато се откажем от опитите си да победим природата, ние ще заживеем в хармония с нея; това е и едно от най-актуалните послания на китайската философия.